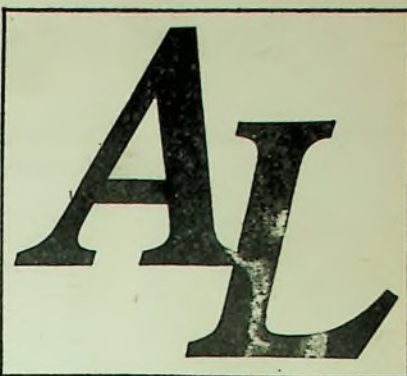

Československý týdeník-Evropské vydání Tschechoslovakische Wochenzeitung-Europäische Ausgabe

AMERICKÉ LISTY: Vychází každý pátek • Vydává a tiskne: Universum
Sokol Publ. • Vedoucí redaktor: Josef Martínek • Evropský redaktor:
Miroslav Fišera • Adresa redakce: AL, Postfach 3, 8027 Zürich
Roční předplatné S. Fr. 50.00.

AMERICKÉ LISTY: Erscheint jeden Freitag • Herausgeber: Universum
Sokol. Publ. Chefredakteur: Josef Martínek • Redakteur für Europa:
Miroslav Fišera • Anschrift der Redaktion: AL, Postfach 3,
8027 Zürich • Abonnement: S. Fr. 50.00 (jährlich).

GEGRÜNDET 1874 (New Yorkské Listy) • MONTAG, den 13. JANUAR 1975 • POSTFACH, 3 8027 ZÜRICH (SCHWEIZ) Nr. 1.-2. • PREIS S. FR. 1.00

NĚMECKO-NĚMECKÉ SBLÍŽENÍ

Východní Německo dalo najevo, že je ochotno zlepšit situaci na přístupových cestách k západnímu Berlínu a usnadnit také zásobování západního Berlína elektrickou energií. O tom informoval oficiálního zástupce Bonnu ve východním Berlíně Gause náměstek ministra zahraničí Nier. Současně předložil západoberlinskému starostovi Schützovi příslušný aide-mémoire východoněmecký pověřenec Miltank. V nedávném západoněmeckém tisku se dostal do titulků především východoněmecký závazek, že už před vánočními svátky budou pensisté ze západního Berlína a ze spolkové republiky osvobozeni od povinné výměny peněz při návštěvách východního Berlína a východního Německa. Původní úprava této povinné výměny pocházela z června 1972 a netýkala se pensistů. Ostatní návštěvníci museli vyměňovat 10 marek denně při cestách do východního Německa a 5 marek denně při cestách do východního Berlína. V r. 1973 východoněmecká vláda tyto obnosy zdvojnásobila a zrušila výjimky pro pensisty. V západoberlinských, respektive v západoněmeckých kruzích to vyvolalo vlnu protestů a východní Německo bylo obviňováno z porušování smluvních dohod. V listopadu 1974 se odhodlalo k jistému ústupeku a snížilo povinnou výměnu na 13 marek, respektive 6 marek padesát, aniž přitom obnovilo výjimku pro pensisty. Pak přišel tedy další ústupek. Co za ním vězelo? Faktem je, že jednostranná východoněmecká opatření měla negativní vliv na všechna meziněmecká jednání. Východní Berlín má pochopitelný zájem na tom, aby mu spolková vláda nejen prodloužila, ale také zvýšila takzvaný mezní úvěr v bilaterálních obchodních stycích. Tento bezúročný úvěr, který už překročil 600 milionů marek, je pro východní Německo hospodářsky velmi důležitý a prakticky nenahraditelný. Bonnský vládní mluvčí Grü-

nwald poukázal na spojitost mezi východoněmeckými opatřeními na hranicích a západoněmeckým postojem k otázce prodloužení a zvýšení mezního úvěru východnímu Německu. Ve východním Berlíně to tedy zřejmě pochopili. Bonnská vláda je s tím, čeho v otázce povinné výměny dosáhla, spokojena. Západoněmecká opozice naléhá na to, aby bylo dosaženo ještě více. Její mluvčí Abelein kritizoval například, že v otázce povinné výměny nebyl stále ještě obnoven stav z roku 1972. Abelein naléhal také na to, aby se v dalších jednáních o mezní úvěru usilovalo o úplné zrušení povinné výměny a navíc o liberalizaci cestovního ruchu také druhým směrem, to je pro zájezdy východoněmeckých občanů na západ.

Východoněmecké síly, že v cestovním ruchu ze západu na východ bude napříště postupováno velkoryseji než dosud, jsou jistě všestranně vítané, ale nejdříve je musí potvrdit praxe. Oficiální zástupce Bonnu ve východním Berlíně Gaus vyslovil názor, že východoněmecké nabídky a návrhy jsou závazné. Gaus nemotivoval pružnější postoj východního Berlína pouze ohledy na otázku mezního úvěru, ale také zájmem Varšavského paktu, ke kterému východní Německo patří, na úspěchu konference o evropské bezpečnosti a spolupráci. Stav meziněmeckých styků je, respektive může být jakýmsi měřítkem vyhlídek širší mezinárodní kooperace.

Stav meziněmeckých styků byl však od podepsání meziněmecké dohody a výměny stálých zástupců mezi Bonnem a východním Berlínem víceméně nehybný. Nyní byly, jak se zdá, odstraněny některé podstatné překážky pro další jednání. Oficiální zástupce Bonnu ve východním Berlíně Gaus je sice skeptický, pokud jde o radikální zlepšení ovzduší mezi oběma německými státy, ale věří, že se zlepšila možnost dosáhnout konkrétních výsledků v oblasti praktické úpravy styků.

Dvě choroby jedné instituce

FERDINAND PEROUTKA

Ve Spojených národech šel americké delegace Mr. Scali promluvil o poměru Ameriky k této instituci. Řeč tato byla nepochybně dlouho rozvažována, připravována i považována za nevyhnutelnou. Mr. Scali mluvil ve jménu země, bez níž by Spojených národů nebylo. Fotografie v novinách ukázaly jeho posluchačstvo: řady prázdných sedadel v zasedací síni, tu a tam jako ostrůvek jeden delegát, dohromady deset, dva z nich si něco četli. Většina byla někde jinde. Velký to rozdíl proti tomu dni, kdy vůdce palestinských guerril Arafat tam mluvil, kdy sedadla byla plně obsazena, galerie nabitá.

Mr. Scali promluvil o tom, že ve Spojených národech jsou dvě různé většiny: většina hlasů a většina výkonnosti. Nejsme poutáni tou

zdvořilostí, již si americký delegát uložil, a řekneme rázněji, co měl na mysli. Všechny velké objevy a výkony hospodářské a výrobní v moderní době jsou na straně Evropy a Ameriky. Je velký tábor těch, co žádají, a menší těch, co jsou schopni dát. Tento rozdíl mimo mnohých jiných, se nastěhoval do Spojených národů. Svět může být pomozeno jen výrobou. K té afro-asijské většině ve Spojených národech zřídka kdy co přidá. Kolik by bylo i toho dnes tak významného oleje, kdyby do Arabie nebyla přišla západní technika a podnikavost? Největší hospodářské výkony států a státčků, jež nyní tvoří většinu ve Spojených národech, jsou v znárodnování průmyslů, vybudovaných na jejich územích evropsko-americkým západem. Na

tomto západě sídlí "pracovní ethos" a jsou tu davy pracovníků, cvičených v moderní výrobě. Odtud může přijít technická pomoc. Zde prací bylo vytvořeno bohatství, z něhož je možno dávat slabším. Přítomná politická většina ve Spojených národech vznikla, když mnohým africkým územím bylo dáno jméno národů. Vstoupily pak do Spojených národů s potřebou okamžité podpory a ochrany. Mluví politickou řečí a dovolávají se filosofie, jež také evropský západ vytvořil. Ať jakkoli jsme ochotni se na to dívat, idea demokracie nevznikla v Africe. Reprezentativní řečníci této většiny vystudovali na evropských a amerických univerzitách a odtamtud si přinesli svá slova. Dohromady celý "Třetí svět" platí 14% (Pokrač. na straně 3)

Kalné obzory

Dva proudy přecházejí z loňského do letošního roku. Hospodářský, politický a mravní chaos v západních zemích a neutuchající sovětská expanze. Ty proudy se prolétají a navzájem souvisí. Řečeno přesněji: ten první umožňuje ten druhý. Všeobecný pocit nejistoty na Západě vede k problematické touze po dobrých stycích s Východem, především s jeho nejhlavnějším, nejsilnějším a nejnebezpečnějším představitelem, Sovětským svazem. Jako by détente bylo nějakým stěblem, jakým si zachránným pásem pro demokracii, jež je (po kotníky, po kolena, po pás?) ve studené vodě!

Demokracie je sama sobě největším nebezpečím, stojí-li tváří v tvář totalitě. Totalitě je všechno dovoleno. Nemusí se nikomu zodpovídat. Je-li jí tváří v tvář postavena demokracie oslabená, — kladě se sama totalitě na obětiště.

To je dnešní situace. Svobodný svět ustupuje komunistickému tlaku. Zároveň ztrácí autoritu u "rozkolísaných neutrálních" u třetího světa, toho závaží, jenž může na tu či onu stranu přiklonit váhu světového zítřku.

Détente, se všemi podrobnostmi, přináší zatím užitek jen komunistům. Západ se tváří, že to nevidí, strká hlavu do písku. Taková doložka maximálních výhod pro Moskvu, například: proti Jacksonově úsilí vystupoval i nejvyšší odborový představitel Spojených států. Obchod se sověty prý pomůže americkému dělnictvu. Svatá pravda, ale jen, díváme-li se do nejkratší budoucnosti. Sva-

tější pravda je, že především se tím mocně napomáhá sovětům, aby byli silnější a účinnější. Lidem v komunistických zemích to snad přinese pár kilo masa ročně navíc, možná víc aut a lepší pračky, — ale rozhodně ne víc svobody, která je důležitější než chleba s máslem. Rusové podepsali emigrační uvolnění pro sovětské židy; dostali doložku. Jenomže: kdežto Amerika, tedy demokracie, bude svoje závazky plnit, Moskva nebude. Kdo pak ji může donutit? Kdo pak se pokusí ji kontrolovat? Vybrali jsme tento jediný případ, protože je snad nej-

(Pokračování na straně 6)

Jan Palach obětoval svůj mladý život před šesti lety. Poroba Československa trvá. Palachův hrob na Olšanech byl režimem zlikvidován. Ale hrdinovo jméno, jeho čin, vzpomínka a úcta k němu ze srdcí jeho lidu nikdy nikdo nevymaže.

O ČESKOSLOVENSKU

Zakázka pro Indii

Jednou z největších čs. zakázek pro Indii je zařízení na dělení vzduchu a na vypírání dusíku. Obě jsou určena pro chemický podnik v Sindri, stát Bihár. Na stavenišť se postupně odesílá 24 generátorů z Feroxu Džín.

Meteorit nad Čechami

Jasný bolid přelétl na Čechách 4. prosince večer a ozářil celou krajinu. Mnoho lidí se stalo náhodnými svědky tohoto zajímavého jevu.

V době maximální jasnosti dosáhl bolid dvacáté prvé hvězdné velikosti. Je to dosud vůbec nejjasnější meteor, vyfotografovaný vědeckým způsobem — kamerami Astronomického ústavu ČSAV na observatoři v Ondřejově — dokonce jasnější než známý příbramský bolid. Průběh celého jevu nasvědčuje tomu, že všechna hmota tělesa byla rozprášena v ovzduší.

Voda s ozónem

Výstavbu ozonizační stanice dokončili v Ústí nad Labem.

Na jejím budování se podílela francouzská firma Trailigaz. Plně automatizované zařízení je první svého druhu v Československu a čtvrté v zemích RVHP. Ve stanici se vytváří pomocí vysokonapětových výbojů ozón, který je ve směšovací komoře vhnán do vody. Takto upravená pitná voda je čirá a s dobrými chuťovými vlastnostmi. Kapacita stanice je 150 litrů za vteřinu.

Nový celní zákon

vstoupil v platnost prvního ledna. Podle Rudého práva: "Právní úprava nahrazuje starý zákon z roku 1953 a má účinněji napomáhat rozvoji mezinárodního obchodu i cestovního ruchu. Pamatuje se na ochranu hospodářských zájmů naší země při obchodní činnosti se zahraničím. Důležitá je tedy i funkce celní kontroly, která podle nového zákona musí všestranně chránit zájmy společnosti, podporovat rozvoj zahraničního obchodu, ale také sledovat, aby se zahraničními partnery obchodovaly jen organizace k tomu určené a ve stanoveném rozsahu."

Prověrka pražského obchodu

ukázala na spoustu nedostatků zejména tam, kde naprava nevyžaduje velké investiční prostředky. Občané si stále právem stěžují, že se, například nedodržuje otevírací a zavírací doba prodejen. Obchod se málo přizpůsobuje zájmům zákazníků o mimořádný prodej, konkrétně v době předvánoční. Výstavba nových obchodních pavilonů je zcela neuspokojivá. Zájmy spotřebitelů by měla chránit také soustavnější kontrola jakosti zboží. U pekárenských a cukrářských výrobků téměř třetina kontrolovaných vzorků nevyhovovala předepsaným jako- stním požadavkům.

Vánoce a Nový rok

v zahraničí strávilo na dvě- stě lodníků Československé plavby dunajské. K štědro- večernímu stolu během plav- by maďarským úsekem Du- naje zasedla posádka lodě Orlik, v Jugoslávii byly v té lodě Telgárt a Morava a na bulharsko-rumunské ča- sti veletoku lodě Tábor a Kriván.

Zápotocký v Praze

Skončila soutěž na návrh pomníku Antonína Zápoto- ckého pro hlavní město Pra- hu. Porota posoudila práce pěti autorských kolektivů — které zůstaly v užší soutěži — a usnesla se navrhnout k realizaci řešení akademické- ho sochaře Jana Simoty — laureáta státní ceny Klemen- ta Gottwalda, a akademické- ho architekta Jiřího Navrá- tila. Pomník bude umístěn na náměstí Gustava Klimenta v Praze 3 (tedy Žižkov) před budovou Ústřední rady odborů.

Krnovští varhanáři

vyrobili loňského roku osm "královských nástrojů", z nichž nejpozoruhodnější je ozdobou Galérie výtvarných umění v Chebu. Jeho zvláš- ností je především elektro- nická paměť, rejstříková dí- spozice sestává ze čtyřiceti devíti hlasů rozdělených na manuály. V letošním roce zhotoví krnovští mistři var- hany pro Dům umělců v Praze a pro Bratislavský hrad. Troje varhaný zkon- struují pro Sovětský svaz.

O praxi rozvědek

Sovětské praxe v oblasti do- stí citlivé, se týkal nedávný článek v britském listě Sun- day Times. Jde o práci špi- onážní služby, tentokrát kon- krétně o ty agenty, kteří přeběhli — jak se říká — "na druhou stranu". Článek se obsáhle zmiňoval i o ně- kterých agentech českoslo- ven- ských, speciálně o těch, kteří přesídlili do Spojených států. Reportér britského li- stu s některými hovořil a shromáždil i jiné informace.

Ostatně mnohá z oněch jmen už se objevila ve světovém tisku dříve a v jiných sou- vislostech. To platí i o Jo- sefu Frolíkovi, jednom — jak píše Sunday Times — z pěti důstojníků českosloven- ské špiónáže, kteří po sovět- ské okupaci v roce 1968 o- dešli na Západ. Do července roku 1969 pracoval Frolík podle citované informace ve velice tajné a tvrdě organi- zované sekci československé rozvědky, která najímá a řídí agenty v západních ze- mích. Po 17 let byl jedním z řídících důstojníků pro akce na Středním Východě a v Evropě, hlavně ve Velké Bri- táanii. Každá špiónážní pro- tiakce ve Spojených státech, ve Francii, v Anglii, v západ- ním Německu nebo ve Skan- dinávii v posledních letech byla vyvolána tím, že agent "přeběhl". Článek v brit-

ském listě pak popisuje bez- pečnostní opatření, jímž se musí "přeběhlý" agent po dobu svého vyšetřování "druhou stranou" podrobit. Cituje se tu Josef Frolík, kte- rý říká: "Když člověk jako já opustí svou službu, nadě- lá víc škody než normální diplomat; jsou zavíraní lidé, je zmařena dlouholetá práce. Stanete se cílem odvety a všechny špiónážní služby mají dlouhou paměť". Frolík se vrátil do Prahy z Londý- na v roce 1966 a neměl pak prakticky žádný kontakt se západními diplomaty. Přesné údaje o jeho odchodu na Zá- pad zatím nejsou známy, ale ví se, že Frolík utekl v létě roku 1969 přes Bulharsko a Terst s významnými doku- menty z centrály Hlavní sprá- vy čs. rozvědky. Naučil se také nazpaměť jména agen- tů v západních zemích; sdě- lil různé podrobnosti o čes- koslovenské špiónáži. "Dru- hou stranou" byl pak podro- ben důkladnému výslechu, který trval — s určitými přestávkami — vlastně tři roky, a to týdně pět dní ně- kolik hodin. Frolík k tomu dodal: "Když někde pracu- jete 17 let, tak už něco víte". Článek v britském listě pak uvádí ještě některá další jména přeběhlých českoslo- ven- ských agentů. Z nich je dobře znám Ladislav Bitt-

man, kdysi jeden z vedou- cích pracovníků oddělení čs. rozvědky pro desinformaci (o čemž také napsal a vydal na Západě knihu). Bittmann se v letech 1966-8 se svou činností skrýval pod titulem tiskového ataše českosloven- ského vyslanectví ve Vídni. Jiný agent — František Au- gust — měl zase funkci dru- hého tajemníka českosloven- ského velvyslanectví v Liba- nonu; odešel na Západ, když měl být odvolán do Prahy. Antonín Nenko pracoval za- se jako vědecký přidělenec československé ambasády ve Washingtonu, odkud zmizel kdysi v červenci roku 1970.

O jeho útěku se po dlouhé měsíce nemluvalo. I on — měl být tehdy brzy povolán zpět do Prahy. Velice obsáh- lý článek v britském listě pak kromě jiného popisuje i jeden případ, kdy zaměstna- nec americké vojenské roz- vědky utekl do Českosloven- ska. To bylo v roce 1965. O dva roky později pražská vláda oznámila, že onen muž byl při automobilové nehodě zabít a odeslala jeho mrtvo- u — k nepoznání ohořelou — jeho rodině k pohřbení. Což se skutečně stalo. Teprve Jo- sef Frolík později vyjevil, že šlo o manévry československé rozvědky, aby mohla onoho člověka nasadit k případným novým úkolům.

DRAHÝ PLYN

"Nové ceny sovětského ze- mního plynu, zakotvené v ra- kousko-sovětské dohodě, kte- rá byla podepsána 26. listo- padu ve Vídni, vyvolaly v in- formovaných hospodářských kruzích šok, ale veřejnost si je dosud sotva uvědomuje". Tak to napsal vídeňský korespondent frankfurtské- ho hospodářského časopisu "Blick durch die Wirt- schaft". Od počátku roku 1978 budou Sověty účtovat Rakousku za zemní plyn ce- nu čtyřnásobnou. Pro Moskvu jsou totiž při tvorbě ceny tohoto zdroje energie směro- datné světové ceny ropy.

Na základě první smlouvy o zemním plynu z roku 1968, v níž se Sověty zavázaly, že budou dodávat Rakousku do roku 1990 půldruhé miliár- dy krychlových metrů zemi- ního plynu ročně, platilo Ra- kousko do 30. září letošního roku za tisíc krychlových

metrů plynu 14 dolarů 10 centů. Od 1. ledna roku 1978 bude musit platit Sovětům za toto množství 1039 schil- lingů, což je podle nynějšího kursu 57 dolarů, čili čtyři- krát tolik. Zúčtování se bude napříště provádět na schillin- gové základně. Pro tři pře- chodné roky 1975 až 77 při- znaly Sověty Rakušanům stupňovité přizpůsobení ce- ny. Už od počátku letošního roku jim budou účtovat po tři měsíce 661 schillingů čili asi 37 dolarů za tisíc krych- lových metrů zemního plynu a od 1. dubna 1975 756 schil- lingů, to je 42 dolary; další zvýšení cen jsou stanovena na léta 1976 a 77. Náměstek sovětského ministra zahra- ničního obchodu Osipov ozna- čil ve Vídni tento cenový rozvrh za příznivý pro Ra- kousko; od roku 1978 Ra- kušané prý už nebudou mo-

ci počítat se žádným ceno- vým zvýhodněním.

Mnoha rakouským podni- kům, které v minulých le- tech přešly na zemní plyn, hlavně z úsporných důvodů, vzniknou v důsledku silného vzražení sovětské suroviny značné obtíže. Účinky však brzy pocítí i soukromí spo- třebitelé. Rakouské hlavní město Vídeň zvyšuje od po- čátku letošního roku své ce- ny plynu o plných šedesát procent.

vk

Zemřel český herec

Tino Muff, populární český lidový komik, kabaretiér a písničkář, blízký a dlouho- letý spolupracovník a přítel Karla Hašlera nedávno zem- řel v Praze. V listopadu os- lavil sedmdesátiny a souča- sně padesát let umělecké čin- nosti.

AMERICKÉ LISTY, československo-americký týdeník. — Vydává a tisk- ne Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak St., Perth Amboy, N. J. 08861. — Nevyžádané rukopisy se nevracejí. — Veškerá tisková práva vyhrazena. — Roční předplatné švýcarských Fr. 50.00 nebo ekvivalent.

AMERICKÉ LISTY, Czechoslovak-American weekly. Published and printed by Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak Street, Perth Amboy, N. J. 08861. — Rights of republication of all materials herein are reserved. — Yearly subscription S. Fr. 50.00 or equivalent.

ZA JÍMÁTE SE O DĚNÍ V ČESKOSLOVENSKU? ZA JÍMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné ci- tojazyčné časopisy. Zjistíte, že doba, kdy věnovaly- bodně místa Československu, pomalu, ale jistě mizí. Je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je bohatým místem světa a jeho svědo- mí. Podrobné informace o událostech v Českosloven- sku z hlediska rámce mezinárodního dění, informace leckdy unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Není-li vám osud bý- valé vlasti lhostejný, stanete se čtenáři Amerických Listů.

Zde odstříhnete a zašlete na adresu: AMERICKÉ LISTY, Postfach 3, 8027 Zürich/Schweiz. Přihlašuji se za odběratele "Amerických Listů" a předplatné zaplatím poštovní složenkou (celoročně, pololetně, čtvrtletně. Nehodící se škr- tňte. Roční předplatné S. Fr. 50.00, pololetní S. Fr. 25.00, čtvrtletní S. Fr. 13.00 nebo ná- počet v jiné měně. Předplatné je možno ubra- nit.) Roční předplatné S. Fr. 50.00, pololetní dit i šekem nebo money order. Jméno: Adresa:

Dvě choroby jedné . . .

(Dokončení se str. 1)

z rozpočtu Spojených národů, Amerika sama 25%, Evropa a Amerika spolu přes polovinu rozpočtu. Jak však věci stojí, k ničemu většina ve Spojených národech nemá větší chuť než přisoudit demokratickému západu trvalou roli "toho, jejíž políčkují".

Ačkoli hlasování je dobrá věc, některé věci nelze odhlasovat. Snad můžeme k ilustraci citovat zprávu, která se objevila v novinách týž den, kdy noviny referovaly o řeči Mr. Scaliho. Procento nezaměstnaných v New Yorku stouplo, zároveň však řada pracovních možností zůstává neobsazena, poněvadž scházejí uchazeči dosti pravděpodobně. Jsou to místa, která vyžadují určité odbornosti a pracovního tréninku. Do velkých západních měst hrne se příliv, nejlépe připravený k nižším zaměstnáním nebo k tomu, aby bral podporu. Ale poněvadž je-

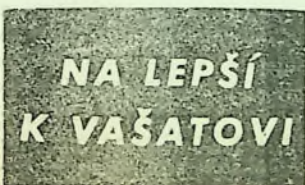
den muž je jeden hlas, existuje hlasovací většina těch, co žádají. To není logická, příznivá situace ani v městě ani ve Spojených národech.

Ofensivní gusto většiny ve Spojených národech nesmírně vzrostlo během posledního roku. Každý může vědět, proč. Arabové odhalili a vyzkoušeli moc, již jim dávají olejové prameny na jejich území, a afro-asijská většina rychle si uvědomila, že tu vyvstál nejčennější spojenec, který také chce podle svého přání přeměnit dosavadní svět v jednom nebo ve dvou zasedáních Spojených národů. Poněvadž Arabové mají na mysli zacházet s Izraelem drsně, vítají toto na hlasy bohaté spojenectví. Cítí se tak v sedle, že už ani nemluví o státu Izrael, nýbrž jen o Palestinském státu. Až dosud Egypt vystupoval jako nejmírnější a kompromisu nejvíce nakloněný arabský stát. Nyní egyptský zahraniční ministr rozptýlil růžový obláček, který se vznášel nad Egyptem. Oznámil, že Arabové včetně Egypta zamýšlejí kontrolovat i israelskou populaci a na padesát let zakázat imigraci židů do společného arabsko-israelského státu. Toto, pravil egyptský zahraniční ministr, je podmínka míru. Vypadá to, jakoby byl přesvědčen, že pro to najde většinu ve Spojených národech. Možná, že se nemýlí.

V několika posledních měsících ona většina důkladně otřásla ústavou Spojených národů. Některé státy učinila nerovnými, méněcennými — ačkoli ústava nedává toho žádnou možnost. Vyloučila ze zasedání jednoho ze zakládajících členů, Jižní Afriku, kde dosud existuje vláda bělochů. Omezila účast Israele na debatě, v níž se jedná o Izrael. Vyhnala israelské vědce z kulturní organizace Spojených národů. Pozvala vůdce arabských teroristů do zasedání Spojených národů, aby on řekl, co třeba činit proti teroru. Dala jeho tero-

ristické organizaci postavení morálního rozhodčího a jakéhosi stálého dohlázele Spojených národů na Středním východě. Odložila debatu o terorismu — o další jeden rok — až teror vše své vykoná. Očekávalo se kdysi, že ze Spojených národů bude vycházet zákon. Přišlo to jinak. Instituce tato se stala jevištěm aktuálního politického zápasu v syrovém stavu, účinnost zde nalézá útulek. Arabové už bez rozpaků vyhrožují válkou, jestliže jejich požadavkům proti Izraeli nebude vyhověno. Jsou na západě někteří, kteří vidouce nevidí, a strachují se, aby studená válka se nevrátila. Avšak teror a vyhrožování válkou horkou — co jiného to vlastně je, než studená, nejstudnější válka? Holá pravda je, že daleka toho, aby pomínila, studená válka se usídlila ve Spojených národech.

Existuje mocenský zápas Třetího světa. Nedívejme se na to povrchně, patrně tento zápas je odvrtný. Ale mi-

sto, aby Spojené národy se naučily s ním zacházet — staly se jeho nástrojem. Vedle tohoto nového mocenského zápasu jsou Spojené národy ještě sídlem jednoho starého mocenského zápasu, také velkého. Ze svých vlastních důvodů sovětské Rusko hrálo roli jednoho z hlavních zakladatelů Spojených národů. Ale když do této instituce vstoupilo, nenechalo venku leninismus a ani jeden ze svých cílů a zvyků. Následkem toho Spojené národy od samého začátku byly místem, kde kompromisy s okázalou a často hvězdovou sovětskou mocí jsou vyjednávány. V tomto už dvacetiletém procesu Spojené národy otupěly, naučily se nebrat svou ústavu vážně a dávají slova místo věci. Nebo mlčí. Ve vyjednávání se sovětským Ruskem — bylo to leckdy úzkostlivé vyjednávání — korupce smyslu Spojených národů stala se zvykem. Po sovětských invazích do Maďarska a Československa z ústavy Spojených národů zbyla prázdná skořápka. Aby nikdo nemohl říci, že přeháníme, citujeme z této ústavy:

"Každý má právo svobody myšlení, svědomí a náboženství . . . Každý má právo vyjádřit své mínění. Má právo hledat, dostávat a rozšiřovat informace a ideje všemi prostředky a bez ohledu na hranice států . . . Nikdo nebude podroben libovolnému zatčení nebo uvěznění . . . ani libovolnému zacházení s jeho soukromím, rodinou nebo s jeho korespondencí . . . Každý má právo svobodného pohybu uvnitř hranic každého státu . . . Každý má právo opustit každou zemi, také svou vlastní, a vrátit se do své země . . . Každý má právo hledat azyl před pronásledováním v jiných zemích . . . Každý má nárok na mezinárodní řád, v němž budou plně uskutečněny svobody a práva, stanovené touto deklarací."

Členství sovětského Ruska v organizaci s tímto programem téměř dává za pravdu těm moderním spisovatelům, kteří nás chtějí přesvědčit, že svět je divadlem absurda.

Situaci, v níž jsou, Spojené národy po nějakou dobu čelily tím, že se dělaly bezvýznamnými. Jestliže organizace nemůže žít podle svých původních úmyslů ve vyšším smyslu, někdy se spokojuje odolným životem nižšího organismu. Rozsáhlá byrokracie Spojených národů má svou vlastní chuť do života.

Je to dobrý, výjimečný život pro ty, kdo jsou v ní zaměstnáni, a kéž by trval co nejdéle. Na začátku let šedesátých Spojené národy se vyhýbaly všem tematům, při kterých je třeba hlasování, neboli: vyhýbaly se všemu důležitému, proč byly vytvořeny. Tato doba přešla, afro-asijská většina hlasuje s velkou chutí, ale její hlasování může ohrozit existenci instituce. Ve své řeči řekl americký zástupce významně, že zájem o Spojené národy a sympatie k nim v jeho zemi rychle upadají.

Po první světové válce existovala Liga národů s přibližně stejnou ideologií, jakou mají Spojené národy. Už za nedlouho po jejím vzniku bystrý pozorovatel předpověděl, že tato instituce brzy se bude starat jen o to, jak pěstovat pomeranče na Sibiři. Liga tise zahynula, když na ni spadl větší úkol: zabránit tehdejší agresí. Tehdy Itálie vpádla do Habeše, nacistické Německo intervenovalo v občanské válce ve Španělsku. Proti tomu Liga se ukázala zcela bezmocnou, buď proto, že neměla žádnou skutečnou moc, nebo proto, že se rozpakovala jí užít. Je

podivné, jak historie se opakuje a jak lidé vždy znovu, z různých důvodů, jsou bezmocní. Dávod, proč tentokrát mírová organizace není schopna zabránit agresí, je jasný: největší agresor této doby, sovětské Rusko, je zároveň vlivným, někdy, když hrozí, nevlivnějším členem téže organizace. Invaze sovětů do Maďarska a Československa vzaly Spojeným národům duši.

Je-li tomu tak, proč tato instituce ještě nezahynula? Kdosi řekl: "Spojené národy se staly zvykem." Americký zahraniční ministr řekl před deseti lety: "Přes všechna zklamání Spojené národy prokázaly velkou službu míru." Skepticky je možno říci, že ji prokázaly za tu velkou cenu, že i akce, které zřejmě mír porušují, na příklad invaze, Spojené národy přijaly jako něco, co mír neporušuje. Přesněji tedy musíme říci, že Spojené národy neochránily mír — aspoň pro některé národy ne — ale zabránily válce. Jsou dvě věci: přítomnost míru — a nepřítomnost války. Zabránit válce je, nikoli z malých důvodů, svrchovaná tendence této doby.

A tu Spojené národy prokazují nikoli slavnou, nýbrž vedlejší, ale asi potřebnou službu polštáře, nárazníku. Když konflikt dvou velmocí je přenesen do Spojených národů, je tu podroben zdoluhavé proceduře. To dává soupeřům čas si všechno ještě jednou rozmyslet. Veřejně dvě velmocí stojí prudce proti sobě, jako za blokády Berlína, za Korejské války, za Kubánské krize, ale spoléhají se, že ještě neřekly poslední slovo, že jejich delegáti se ještě jednou někde sejdou v kuloárech Spojených národů nebo na cocktail party v soukromém bytě někoho, najdou zárodky kompromisu a budou je dále rozvíjet, aniž by se musili zpovídat reportérům, kteří přilíhají spěchají na výsledky. Tuto vedlejší službu Spojené národy již několikrát prokázaly. Zatím svou procedurou přerušily nebezpečné emoce velmocí. Každý by váhal odstranit tento nárazník.

Drobníčky z Československa

Přes 800 tun pardubického perníku opustilo loni výroby Východočeských pekárny a cukráren v Pardubicích. Oblíbenou vánoční pochoutkou byl tvarovaný perník zdobený mandlovou polevou. • Letos bude v Bohdanech vystaven největší obytný dům v Praze: bude v něm žít 620 rodin. • Podnik Karlovarský porcelán se modernizuje. Jen strojů ve výrobně Stará Role přibude za 43 milionů korun. • Poprvé v historii Prahy dosáhl loni počet narozených dětí 18.000. • První salón miniautomobilů byl zahájen v Národním technic-

kém muzeu v Praze. V expozici je na 1500 modelů, některé z nich mají cenu desetisíců korun. • 72.000 bytů bylo v Praze postaveno z panelů podniku Prefa, který loni vyrobil přes 100 tisíc čtverečních metrů panelových dílců. • Delegace Francouzsko-československé společnosti byla v Praze. Vedl ji malíř Jean Effel, jehož další výstavu obrazů v ČSSR vlastní delegace přijela projednat. • První obytný dům pro důchodce na Chodsku otevřeli v Domažlicích. Svěpomocí jej postavili místní občané.

PRONÁSLEDOVÁNÍ POKRAČUJE

Rodina sovětského židovského lékaře Michaila Šterna, s kterým byl v ukrajinském městě Vinica uspořádán soudní proces, zaslala senátu Spojených států otevřený list. V listě, s jehož obsahem seznámila telefonicky západní reportéry, akreditované v Moskvě, popírá pravdivost obvinění, že doktor Štern se dopustil vážných přehmatů. Oběti persekuce se stal proto, že jeho dva synové zažádali o vystěhovačské vízum.

Rodina doktora Šterna vyžadovala americký senát, aby doložku nejvyšších výhod pro Sovětský svaz odvolal — protože sovětská vláda nespĺnila slib, který Spojeným státům dala. Ačkoli — i když jen neformálně — přislíbila, že emigraci sovětských Židů uvolní a žádá o těch, který se bude chtít vystěhovat nebude pronásledovat — ve starých nehumánních praktikách pokračuje.

První zasedání

V polovině prosince se v Praze uskutečnilo ustavující první řádné zasedání československo-rakouské komise k šetření událostí na společných státních hranicích. Komise byla zřízena smlouvou mezi ČSSR a Rakouskou republikou, která byla v Praze podepsána jednadvacátého prosince roku 1973. Na svém nynějším prvním zasedání projednala komise otázky, související s předcházením vzniku mimořádných událostí na společných hranicích a schválila jednací řád. Podle čs. tisku "proběhlo jednání komise v otevřeném pracovním ovzduší".

Mezinárodní styky

Egyptská vládní delegace — vedená náměstkem ministra zahraničního obchodu Mahmúdem Šalabim projednala v Praze zbožíový protokol na rok 1975. Ministr energetiky Rumunska jedná v Československu o dodávkách čs. energetických zařízení do Rumunska. Na velvyslanectví Finské republiky kondolovali v souvislosti s úmrtím manželky finského prezidenta, paní Silvi Salome Kekkonenové poslanci Federálního shromáždění. Dokumenty o "rozvoji všetranných styků" podepsal v Indii za Československo předseda vlády Lubomír Štrougal.

ROPA A LATINSKÁ AMERIKA

Ropa začíná měnit tvářnost Latinské Ameriky. Těžba ropy — domácí i zahraniční — se znárodnuje, nová naleziště ropy se horečně hledají. Ropa přiblížila mnoho zemí Latinské Ameriky kursu i charakteru rozvojových zemí jiných částí třetího světa. Ropa není jen vývozní položkou, nýbrž se stává i finančním podkladem dalekosáhlých vývojových plánů a vzájemné oblastní pomoci. A jedna z posledních tendencí se projevuje teď' za pokračující energetické krise: podle příkladu arabských států, které vývozu ropy použily k politickým účelům, i latinskoamerické země vyhlásují zásadu — že je třeba chránit národní bohatství vůči průmyslovým zemím, což v konkrétních pojmech amerického kontinentu znamená postavit se společně jako zájmová skupina tvářící v tvář takzvanému severoamerickému kolosu — Spojeným státům.

Ropy sice není zatím v Latinské Americe tolik, ale dnešní produkce a zájem o ni se staly hybnou pákou jakéhosi oblastního ochrannářství, které se například projevuje i v jihoamerickém sdružení vývozců kávy nebo andské mědi. Předchůdcem tohoto trendu byla v minulých letech vlna znárodnování zahraničních podniků na úseku těžby surovin, kde přední místo patřilo republice Peru.

Největším vývozcem ropy v Latinské Americe a třetím na světě je Venezuela, která produkuje přes 4 miliony hektolitřů denně. Peru provádí nové vrty v amazonské pánvi; Brazílie objevila ložiska ropy u pobřeží; Ekvádor produkuje denně asi půl milionu hektolitřů, méně těží Bolivie, Kolumbie a Chile; Argentina vše znárodnila a také úporně pátrá po nových ložiscích; všechny středoamerické republiky jsou přesvědčeny a občasně nálezy to do jisté míry potvrzují — že pásmo podél pacifického pobřeží je obrovským zdrojem ropy a zemního plynu. A Mexiko — což je patrně vůbec nejzajímavější prvek situace — má zatím denní produkci jen kolem jednoho milionu hektolitřů ropy denně, ale podle zpráv, které kolují od konce září, je prý v jižní části země celé "podzemní moře nafty". Tento potenciál se také stal základnou, na které se v po-

Mezinárodní přehled

sledních měsících Mexiko velmi sblíží s Venezuelou, a to na linii, která ústí do plánu vytvořit organizaci s názvem SELA — Ekonomický systém Latinské Ameriky: má to být organizace bez Spojených států, ale zato s Kubou, a jejím účelem má být — zhruba řečeno — hájit hospodářské zájmy Latinské Ameriky. Obrisy tohoto oblastního seskupení narýsovali presidenti Mexika a Venezuely společně už v červenci letošního roku. Už tehdy také počítali s členstvím Kuby — tedy mnohem dřív, než se o možnosti zrušení hospodářských sankcí proti Kubě hlasovalo na konferenci Organizace amerických států v ekvádorském hlavním městě Quitu. Jak známo, sankce zrušeny nebyly, formálně zůstávají v platnosti.

Četné hlasy v republice Panama vidí ve vývoji obrát, odklon od tradice, dosavadní politiky, a od Organizace amerických států. Komentář panamské rozhlasové stanice Libertad označil za nově vůdce Latinské Ameriky Mexiko a Venezuelu. Tedy už nikoli konservativní Brazílie, nakloněná Spojeným státům, je ochranným deštníkem a mluvčím, nýbrž dvě doleva se klonící země, které v poslední době velmi sebevědomě ukazují, jak má, podle jejich názoru, vývoj vypadat.

V ropě, surovinovém bohatství a v oblastní zájmové organizaci SELA začíná Latinská Amerika — nebo alespoň mnohé její země — zřejmě vidět takzvaný klíč k vlastní budoucnosti. Je to ovšem cesta, na které se může projevit protichůdnost zájmů Latinské Ameriky a průmyslového severu; a pak, i když se zatím uvažuje většinou v hospodářských pojmech, je nasnadě, že z toho mohou časem vyplynout i politické důsledky.

NOVÁ HLAVA GAULLISTŮ

Francouzská gaullistická strana, která se oficiálně nazývá Unii demokratů páté republiky má nového generálního tajemníka. Dosavadní tajemník Alexandre Sanguinetti resignoval a na jeho místo byl zvolen předseda vlády Jacques Chirac. Funkce generálního tajemníka mu sice byla svěřena jen dočasně, až do příštího stranického

sjezdu, ale přesto je to pro něho velký úspěch. Chirac totiž k první stranické garnituře nepatří a mezi ortodoxními gaullisty, jakými jsou Debré, Couve de Murville, Chaban-Delmas a Messmer, má odpůrce. Mají mu za zlé, že při posledních prezidentských volbách podpořoval vůdce nezávislých republikánů Giscarda d'Estaingna, nikoliv gaullistického kandidáta Chabana-Delmase. Giscard ho zato pověřil ustavením vlády, ale pravověrní gaullisté v něm svého člověka nevidí a nejednou ho už přivedli do nesnází. Mohli ho sice nechat jako premiéra padnout, ale toho se neodvážili. Postavili by Giscarda před nutnost, vypsát předčasně nové parlamentní volby a od těch si mnoho slibovat nemohou.

PŘESIDLOVÁNÍ VÁŽNE

V Německé spolkové republice jsou patrné známky nespokojenosti nad pomalým tempem přesídlování Němců, kteří se chtějí vystěhovat z Československa. Poukazuje se při tom na okolnost, že dokud ještě přesídlování těchto Němců nebylo mezi Bonnem a Prahou smluvně dohodnuto, jakž takž fungovalo. Avšak od doby, co se československá vláda v dopisech o humanitních otázkách, vyměněných koncem minulého roku, zavázala, že bude žádosti o vystěhování posuzovat blahovlnně, začalo stěhování vážnout. Zatím co třeba v roce 1974 vycestovalo z Československa legálně ještě 4207 Němců, dosáhne do konce tohoto roku počet takových vystěhovalců sotva 400 případů. V Bonnu se sice oficiálně mluví o počátečních obtížích, než se celý proces dostane do chodu, avšak uváží-li se špatné zkušenosti, jež má v tomto směru Německá spolková republika s Polskem, nelze se vyhnout obavám z určité paralelity. Ani v kruzích Červeného kříže v Bonnu se nevylučuje, že by při současném otálení ve vystěhovalcké otázce mohla hrát určitou roli solidarita ve východním bloku.

Komunistické funkcionáře trápí starosti, aby nápadným pohybem při přesídlování nevznikl u vlastních občanů dojem, že se socialistické ze-

mě podrobují západním požadavkům. Částečné otevření hranic pro etnické menšiny živilo totiž naděje, že úřady v průběhu politiky uvolnění zliberalizují dříve nebo později možnosti pohybu přes hranice i pro ostatní vrstvy obyvatelstva. Ústupky v přesídlovací politice se nemají v komunistické perspektivě jevit jako důsledek uvolnění, poněvadž tím by v této politice nabyla vrhu tendence, již si vlády ve východní Evropě nepřejí. Přitom ze Sovětského svazu pokračuje stěhování Němců rychlým tempem. Sovětský svaz by mohl mít zájem na tom, aby svou vystěhovalckou politikou pěstoval dobré styky s Bonnem. Na druhé straně Polsko se zřejmě, při svém restriktivním kursu nevzdalo naděje, že mu spolková republika vyjde vstříc ve finančních nárocích. Pohutky v Praze, pokud nejsou diktovány ideologickým ohrazením, zůstávají však mlhavé.

Domnívá se vláda v Praze, že se Německá spolková republika může dát vydírat? To by mohlo skončit zklamáním. Ministerský předseda Štrougal má příští léto přijít do Bonnu a chce se pokusit o užší hospodářskou spolupráci. Nedodržení daných slibů, třebas právě v otázce přesídlenců, se v mezinárodních vztazích zřídka kdy vyplácelo.

LÉPE V ČÍNĚ?

Oficiální čínská tisková kancelář Hsinhua oznámila, že loni byla v Čínské lidové republice rekordní úroda. Přesná čísla však neprozradila. Omezila se jen na sdělení, že obilnin se sklídilo víc než v r. 1973, to znamená více než 250 milionů tun. A to prý je vzhledem k nepříliš příznivému počasí úspěch. Je to prý důkazem hospodářské konsolidace Číny. Před 25 lety měla Čína 500 milionů obyvatel, nyní jich má 800 milionů, to je o 60 procent více. Produkce obilí však od té doby stoupla o 130 procent. Podle úřední zprávy se loni vydařily také bavlna, olejiny, konopí a cukrovka, a to především důsledkem zlepšeného osiva, umělého zavlažování, hnojení, a prostředků na hubení škůdců.

Korespondenti západních tiskových agentur však zaujali k úřední zprávě skeptické stanovisko. Poukazují na to, že v uplynulých dvou letech se obyvatelstvo Číny rozmnožilo o 4 procenta, kdežto zemědělská produkce stoupla v nejlepším případě jen o 2 procenta. Nedomnívají se, že Čína již zásobovací problémy vyřešila a že je v potravinách soběstačná. Již několik let má sice přebytky rýže, které za tvrdé valuty vyváží, ale obilí — především pšenici — každoročně dováží v množství 6 až 7

milionů tun — hlavně ze Spojených států, Kanady a Austrálie.

Ze zpráv a komentářů čínských sdělovacích prostředků stojí za zmínku také ty, které se týkají Sovětského svazu. Obsahují obvinění, že kremelská revisionistická klika vydává příliš velké částky na zbrojení, a to na úkor konsumentů. Rozvoj spotřebního průmyslu prý zanedbává a dává přednost výrobě raketových jaderných hlavic a jiných nekonvenčních zbraní.

KAPITALISTICKÝ KREML

Čínské sdělovací prostředky znovu zaútočily na kremelské vůdce. Čínská úřední tisková kancelář Hsinhua je obvinila, že vytvořili společenský systém, zakládající se na velkých třídních rozdílech a že chtějí obnovit kapitalismus. Brežněvova vládnoucí klika si prý libuje v buržoasním způsobu života a dělníky a sedláky utiskuje. Pracující lid prý vykořisťuje vysokými daněmi, které rok od roku stoupají. Představitelé sovětského režimu prý mají desetkrát až stokrát větší příjmy než průměrní sovětské dělníky a rolníky.

ZEMŘEL SLAVNÝ EMIGRANT

Filmový svět je zase chudší o jednoho velkána. Koncem roku zemřel v jedné nemocnici v Paříži po delší nemoci 72letý americký filmový režisér Anatol Litvak. Jeho životopis se čte jako kapitola z dobrodružného románu. Litvak se narodil v Kijevě a začal svou kariéru jako herec a filmový režisér v Rusku. Nedlouho po občanské válce odešel pro nesouhlas s novou tyranii z vlasti. V roce 1925 se usadil v Paříži, kde nejprve studoval na Sorbonně. Poté začal pracovat ve francouzském filmu.

A pak přišly jeho první vlastní filmy, natáčené ve Francii a v Německu. V té době natočil například v Paříži film "Mayerling" s Danielle Darrieux a s Charlesem Boyerem v hlavních rolích. V roce 1937 odešel do Hollywoodu, kde mezi řadou filmů vytvořil i vynikající dílo "Peklo, kde je tvé vítězství?" O tehdejší životě v americké filmové metropoli později řekl: "Hollywood v těch letech, Hollywood ve třicátých letech — to byla Mekka filmařů. Já jsem tam tehdy natáčel dva až tři filmy ročně." Za druhé světové války, a to poté, když přijal americké občanství, se stal majorem americké armády. Po druhé světové válce nastalo jeho nejpłodnější období. Mezi jinými natočil filmy "Rozhodnutí za úsvit", "Hádí jáma", "Milujete Brahme-se?", film podle stejnojmenného románu Françoise Saganové atd. Svůj poslední film natáčel v roce 1970. Jeho titul zněl: The Lady in the Car. Dáma v automobilu.

FRANK HOLECEK'S

Czechoslovak Praha Restaurant and Bar
1358 FIRST AVENUE, CORNER 73rd STREET — NEW YORK

Nejmodernější zařízená a všim pohodlím vybavená restaurace. • Nejjemnější československá kuchyně včetně všech pražských specialit: pečená husa a kachna, vepřová pečeně, svíčková a zajíc na smetaně a celá řada dalších specialit. • Importovaný pilsenský prazdroj na čepu. Zvláštní místnost pro soukromé spol. u příležitosti svateb, pohřbů atd. Bar otevřen od 11 dop. do 4 ráno. Restaurace otevřena od 12 dop. do 11 hod. noční každý den. "Special Luncheons" 12 Noon — 4 P. M. Monday to Saturday. • O rezervaci volejte: YU 8-3505 — RH 4-9787

Kapacita leží ladem

Moskevské vedení už léta naléhavě žádá, aby se vedoucí personál podniků naučil náležitě využívat výrobní kapacity. Nedávno se za to přimlouval za své návštěvy v Moldavské svazové republice dokonce i generální tajemník Leonid Brežněv. Takové apely však dosud nevydaly kýžené plody. Všechno nasvědčuje tomu, že využívání výrobních kapacit v Sovětském svazu nevázne ani tak pro neodbornost vedoucích funkcionářů, jako spíše pro ekonomický dogmatismus ústředí.

Co působí moskevským předákům starostí v souvislosti s činností sovětských podniků? Člen Gosplanu Rogovskij napsal v listě "Trud", že podle nejnovějších statistik "pouze u čtvrtiny podniků průmyslu hutního, palivového, chemického a petrochemického, celulosně-papírenského a dřevozpracujícího — lehkého a potravinářského, automobilového a strojírenského, jakož i průmyslu stavebních hmot a kulturně-životních statků odpovídá roční výroba jejich průměrné roční kapacitě, ostatní podniky nevyužily plně zařízení." Protože některá z uvedených odvětví průmyslu neřídí jen jedno ministerstvo — pro strojírenství je například příslušných devět ministerstev — dochází k tomu, že tři čtvrtiny podniků většiny ministerstev, které nevyužívají patřičné výrobní kapacity, zaostávají za předepsanými úkoly.

Podle názoru sovětských odborníků je jednou z hlavních příčin tohoto stavu nízký koeficient směnnosti; to znamená, že se zařízení využívají jen na jednu nebo nejvýše dvě pracovní směny. V poslední době tento koeficient v různých odvětvích průmyslu soustaveně klesá. V podnicích ministerstev strojírenství byl koeficient směnnosti loni nižší než v roce 1969, zatímco pětiletý plán počítal s jeho značným růstem. Hlášení o poklesu koeficientu směnnosti docházejí i z jiných velkých sovětských podniků. Za zmínku stojí také doznání akademika Chačaturova v časopise "Plano-voje Chožajstvo", že koeficient směnnosti "vykazuje výrazně sestupnou tendenci". Klesání toho o koeficientu nejen zpomaluje návratnost investic, ale odráží se také bezprostředně v produktivitě práce. Jak známo, plán produktivity práce se v běžné sovětské pětiletce neplní. V období 1971 až 73 byl přírůstek produktivity práce v průmyslu osmnáct a půl procenta místo plánovaných 20 celých či desetin procenta a ve stavebnictví patnáct celých šest desetin místo dvacet celých šest des. procenta. Šablonovitá vysvětlení sovětských ekonomů, že růstu produktivity práce překážejí nedostatky pracovních sil — brzdicí normální práci pod-

niků, jsou podle všeho neopodstatněná, protože Chačaturov sám tvrdí, že v řadě podniků jsou značné skryté přebytky pracovních sil, zejména pomocných dělníků, obsluhujícího personálu a podobně, ale v některých případech i pracujících v základní výrobě. Chačaturov vysvětluje nízkou úroveň sovětské produktivity práce tím, že v podnicích dochází k velkým prostojům — hlavně pro váznomocí přísun surovin a materiálů, ale i pro nedostatky v organizaci práce. Prostoje tvoří deset až patnáct procent pracovní doby a leckde dosahují až dvaceti-pěti procent. Podle slov sovětského akademika je příliš vysoký počet pracujících — kteří se zabývají ruční a do

značné míry nekvalifikovanou prací; v průmyslu je jich asi dvanáct milionů a v celém sovětském hospodářství přibližně čtyřicetpět milionů. Právě proto je úroveň produktivity práce ve Spojených státech v průmyslu dvakrát a v zemědělství čtyři až pět krát vyšší než v Sovětském svazu, doznal so-rov. Takové údaje se objevují u akademika Chačaturji v sovětském tisku téměř beze změny rok co rok. Výzva Rogovského "vynaložit maximální úsilí na to, aby se v době zbývajících do konce běžné pětiletky dohnalo zameškané", je sotva uskutečnitelná, protože efektivní využívání pracovních nástrojů a mechanismů záleží na organizaci výroby;

Nová kampaň Prahy

Obnovený útok oficiální československé propagandy proti Alexandru Dubčekovi a některým dalším reformním politikům z roku 1968 začal 11. prosince obsáhlým článkem v Rudém právu, kde byli — jmenovitě Dubček, Smrkovský, František Kriegel, Josef Špaček a Ota Šik — obviněni, že se "vážně provinili proti zájmům strany a jejím internacionálním tradicím a zásadám, proti životním zájmům československého lidu a socialismu". A že jsou proto "bezprostředně morálně a politicky odpovědní za rozkolísání mnohých našich čestných lidí". Rudé právo — a o dva dny později také bratislavská Pravda — připojily pak ještě obvyklá další obvinění: z podpory kontrarevoluce, z antisovětského, z antikomunistického a z nacionalistického chování. V jednom ze zmíněných článků byl připomenut ještě odkaz na přímé spojení s politickou emigrací, přičemž se jako její čelní představitelé kromě již zmíněného Oty Šika jmenovali Jiří Pelikán, Eduard Goldstücker a Luděk Pachman, jehož pisatel článku označil za "fašistu". O Dubčekově antikomunistickém chování má podle těchto útoků svědčit i jeho dopis, který poslal po smrti Josefa Smrkovského počátkem loňského roku paní Smrkovské a který pak byl otištěn i na Západě.

Alexandr Dubček především v dopise zhodnotil život Josefa Smrkovského, kterého označil za nezištného a rozhodného bojovníka proti fašismu a za zastávce spojení se Sovětským svazem. Zmínil se i o jeho pronásledování v padesátých letech a Smrkovského činnost v roce 1968 charakterizoval takto: "Stal se z něho významný stranický a státní činitel". Alexandr Dubček pak politoval paní Smrkovskou kvůli potížím, které měla — ze strany dnešního režimu — s organizováním

manželova pohřbu. A připomněl, jaké on měl — podobné — potíže s pohřbem své matky.

Na celé nové kampani je hodné pozoru to, že vypukla jakoby při 4. výročí takzvaného "Poučení z krizového vývoje", dokumentu, který měl v roce 1970 vytyčit zásady politiky KSČ, přičemž v letech předchozích se při stejném výročí tak ostré útoky nikdy neobjevily. Dá se proto předpokládat, že existuje určitá souvislost mezi touto kampaní a mezi jedním z předpokladatelů těchto posledního zasedání ústředního výboru KSČ — diskusí o tom, jak postupovat vůči oněm "rozkolísaným"; zda jim už prominout či zda dále trvat na jejich vyloučení z rovnoprávného života. Taková diskuse — o pět si připomeňme — není nic nového; hovořilo se o ní i v souvislosti s takzvaným "ideologickým plénem" ÚV KSČ v říjnu 1972. Vasil Bilak tehdy na zasedání ÚV slovenské KS uvedl, že při přípravě pléna vznikl spor mezi dvěma teoriemi — mezi zastánci tzv. "modrého nebe" (tedy určité liberalizace) a tzv. "tvrdého kursu". Bilak tehdy vystoupil proti oběma "teoriím" a prohlásil, že se musí rozhodovat o každém jednotlivci zvlášť. V jednom z článků Rudého práva po posledním zasedání ÚV se tento názor v podstatě opakuje i dnes. Jistý tlak na případné "omilostnění" některých vyloučených — především z řad někdejších vedoucích hospodářských pracovníků, mohl — předpokládá se — vzniknout v souvislosti s ekonomickými problémy, s nimiž musí režim zápasit. Čistkám z počátku 70. let padlo — jak známo — za obětí na 40 procent vedoucích ekonomických kádrů. Ovšem dá se sotva předpokládat, že v této citlivé oblasti padlo nějaké jednoznačné rozhodnutí.

PENKLUB V IZRAELI

Od 15. do 21. prosince sněmovali v Jeruzalémě členové mezinárodního Penklubu. Sjezd se měl konat již před rokem, avšak pro vypuknutí čtvrté izraelské války byl odložen. Je třeba připomenout, že v mezinárodním sekretariátu Penklubu v Londýně byly vedeny rozpravy o tom, zda tento sjezd se vůbec má v Izraeli konat.

Byly vyslovovány názory, že konání sjezdu v době politického napětí a izolace Izraele v době aféry v UNESCO by se mohlo vykládat jako čin politický, v rozporu s nepolitickou činností a posláním Penklubu. Nakonec převládá názor, že přijetí pozvání izraelského Penklubu by mohlo být politicky vykládáno právě tak jako jeho odmítnutí. Pozvání bylo přijato a kongres byl velmi úspěšný, neboť se ho účastnilo na 400 spisovatelů a početné delegace z Evropy. Členem mezinárodního Penklubu je také penklubové středisko spisovatelů v exilu, které sdružuje v různých zemích žijící spisovatele sovětské, československé, polské, španělské, portugalské a jiné — kteří z různých důvodů opustili své země a žijí nyní v cizině. Spisovatelé v exilu na mezinárodní exekutivě Penklubu zastupoval český spisovatel Pavel Tigrid spolu s mad'arským spisovatelem Tiborem Nerayem.

Z řady resolucí, které byly

plénem i exekutivou odhlasovány, byly zvlášť významné dvě, podané izraelským Penklubem. První se týkala známého rozhodnutí UNESCA, vyřadit Izrael z kulturní mapy světa. Případ vyvolal vlnu rozhořčení a protestů v intelektuálních kruzích celého světa. Mnoho učenců, spisovatelů a vědců odmítá spolupráci s UNESCEm, dokud tato ostudná záležitost nebude zlikvidována. Druhá rezoluce izraelského početného a velmi aktivního Penklubu vyzývá izraelské a arabské spisovatele, aby se dopracovali — nehlédě na vlády a hranice — k dialogu; nejprve ve svých zemích a potom společně. Mezinárodní sekretariát Penklubu přislíbil, že učiní, co bude v jeho silách, aby k takové schůzce došlo, jakmile doba uzraje.

Mezinárodního sjezdu spisovatelů v Jeruzalémě se nezúčastnily Penkluby ze socialistických zemí. Arthur Miller, americký dramatik, zdůraznil ve svém telegramu kongresu, že jde o bojkot tohoto kongresu socialistickými spisovateli právě proto, že se koná v Izraeli. Při debatě v exekutivě byly také vysloveny názory, že nelze dobře hovořit o bojkotu, protože vlády dotyčných socialistických zemí spisovatelům účast na kongresu neumožňují.

E. K.

Nechte Vaše peníze pracovat pro Vás!

Zvýšili jsme úroky a platíme nyní:

7.50% přinese 7.90%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 1.000.00 zaručené na čtyři roky

6.75% přinese 7.08%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na tři roky

6.50% přinese 6.81%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na 2 roky

5.25% přinese 5.47%

na vkladní knížky

v jakémkoliv obnose od \$ 5.00 výše.

Úroky na vkladní Certifikáty počítáme a vyplátíme čtvrtletně, úroky na vkladní knížky počítáme a připsujeme též čtvrtletně.

Peníze jsou zaručené pro každého až do \$20,000.00 vládní pojišťovnou Federal Savings and Loan Insurance Corporation ve Washingtoně.

Uložte si peníze u nás porostou Vám velmi rychle.

FOURTH FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1355 FIRST AVENUE, NEW YORK N.Y. 10021

aneb
2636 CENTRAL PARK AVE.,
Central Shopping Plaza, Yonkers, New York 10710
and

590 EAST 187 STREET
Bronx, New York 10458

SPORT

Čs. fotbalové reprezentační mužstvo se vrátilo z úspěšného turné po zemích Ázie. V Djakartě hráli nerozhodně 1:1 s národním mužstvem Indonézie a ve druhém zápase zdolali olympijské mužstvo SSSR poměrem 1:0. V dalším utkání zvítězili vysoko 8:0 nad Singapurem a v Teheránu vyhráli nad mužstvem Iránu 1:0.

Na zájezdu po Jižní Americe jsou v těchto dnech fotbalisti Slávie Praha. Těsně před Vánoci zavítali do New Yorku, kde se hráli přátelské utkání proti kombinovanému mužstvu Inter Guiliانا a Croatia New York. Zápas skončil prohrou Slávie 1:3, ačkoli měla více ze hry a neproměnila mnoho gólových příležitostí. Všechny tři góly padly z ojedinelých, ale nebezpečných protiútoků soupeře.

Čestný gól Slávie zaznamenal Bouška z 11-metrového kopu. Předtím Cipro neproměnil jinou jedenáctku, kterou zneškodnil reprezentační brankář Haiti Piquant (účastník světového šampionátu 1974 v Západním Německu, kterého si newyorské mužstvo pro tuto příležitost vypůjčilo). V předzápase hrál American Czechoslovak SC nerozhodně v mistrovském utkání s mužstvem Poughkeepsie SC v poměru 3:3. (A

ne, jak bylo omylem uvedeno v minulých AL, s "B" mužstvem Inter Guiliانا a Croatia.) Z New Yorku Slávia odletěla do San José, kde se zúčastnila mezinárodního turnaje. V prvním zápase hrála nerozhodně 1:1 s mužstvem Herediano a v dalším utkání zvítězila nad jiným kostarickým mužstvem Americano 2:0.

Čs. reprezentační hokejové mužstvo sehrálo v Moskvě tři utkání proti SSSR v rámci turnaje o cenu Izvěstij. V prvním utkání sice prohráli 6:3 (přesto, že ještě 2 minuty před koncem byl stav nerozhodný), ale ve druhém už remizovali 3:3 a ve třetím zvítězili 3:4. V tabulce turnaje vedoucí SSSR sehrál už 12 utkání, kdežto čs. mužstvo jen 6.

1. SSSR 12 21, 2. ČSSR 6 7, 3. Švédsko 11 7, 4. Finsko 11 5.

Dvě čs. hokejová reprezentační mužstva — do 19 a do 23 let — jsou na turné po Kanadě, kde hrají se střídavým úspěchem. Čs. juniorský celek hrál tři zápasy s univerzitním výběrem Kanady, z nichž dva prohrál 7:2 a 3:2 a jeden hrál nerozhodně 1:1. Čs. mužstvo do 23 let remizovalo s juniory Hamiltonu 4:4, zvítězilo nad juniorským mužstvem North Bay 13:3 a v Torontu porazilo juniory Toronto Maple Leafs 8:0.

Velmi úspěšně si vedou hokejisti Sparty Praha na turnaji o Ahearnův pohár ve Štockholmu. V dosavadních utkáních zvítězili nad domácím Djurgarden 9:4, s Dynamem Moskva remizovali 2:2, nad mužstvem Leksandu zvítězili 3:2 a AIK Štockholm porazili 4:3.

—pza—

KALNÉ OBZORY

(Dokončení se str. 1)

typičtější a týká se i Československa. Jeho obyvatelům z détente nekyne žádná naděje.

Nad světem je zamračeno — kupovitá oblačnost se vaří jako prádlo v kotli, všelicos neviděného se děje světu za zády a v zákulisí. Zoufalství se pere s nadějí, dobrá vůle se strachem, zlo s dobrem, jako ve starých pohádkách.

Ale jedno je jisté a nedá se změnit (a nevíme, jak z toho

ven): demokracie a totalita mohou žít vedle sebe, ale nikdy nemohou být přáteli, ba ani důvěrníky, ba ani trvalými spojenci. . . . Tak vyhlídky do letošního roku jsou kalné. Příčin k optimismu je málo, maličko. . . .

J. H.

PODPORUJTE

ČESKOU

NÁRODNÍ

ŠKOLU

In Memoriam

slavného divadelního autora, dramatika a režiséra

Jana Snížka

ke dni 28. 12. 1974. Jeho nedožitých 70tin

vzpomíná člen jeho divadla

v Praze a člen Krajského divadla

v New Yorku

LADISLAV NOVÁK

Justiční bezpráví

Nezávislý rakouský týdeník Wochenpresse se zabývá justičním bezprávím v Československu. Rakouský list se nejprve pozastavuje nad tím, že oběti stalinských monstrprocesů — oběti v době Pražského jara rehabilitované — jsou opět shledávány vinnými. A naopak se rehabilitují oni stalinističtí pochopové, kteří byli za Dubčekovy éry pokáráni (dál — dodává vídeňský časopis — to nikdy nedošlo). V konkrétním případě šlo o proces proti sedmi funkcionářům někdejší československé sociálně-demokratické strany. V roce 1950 byli odsouzeni pražským městským soudem "za podvratnou činnost" k vězeňským trestům od 11 do 18 let. Počátkem roku 1968 tentýž pražský soud (byť v jiném složení) onen rozsudek zrušil. Při revizi rozsudku bylo jednoznačně zjištěno, že úředníci Státní bezpečnosti donutily své oběti k přiznání násilím a mučením. Teď však vynesl pražský soud už třetí ortel. Pod předsednictvím dr. Lukavského byla rehabilitace sedmi sociálních demokratů z roku 1968 zrušena. Úředníkům Státní bezpečnosti — říká se dnes — nelze přičítat žádnou vlnu: "Jednali v podmínkách zostřeného třídního boje".

Československé justici — píše dál vídeňský týdeník Wochenpresse — však nejde jen o rehabilitaci stalinského teroru. Zcela běžné jsou zůstaveny tresty už potrestaných reformistů nebo se zavádí nové řízení. Pražská partajní justice však dává přednost postupu proti méně známým osobnostem, nikoli proti výnamným reformátorům.

Účinek ve vlastní zemi je stejný a v zahraničí nedochází k nějakým větším protestům. Tak byl nedávno odsouzen k tříletému žaláři historik Jaroslav Krejčí, kdysi profesor pedagogické fakulty v Ostravě, v roce 1970 vyloučený ze

Pamětní stříbrné padesátikoruny

K stému výročí narození slovenského básníka Janka Jesenského vydávaly pobočky Státní banky československé pamětní stříbrné padesátikoruny. Mince razila Státní mincovna v Kremnici ze slitiny o 700 dílech stříbra a 300 dílech mědi. Mají průměr 31 mm a váží 13 gramů. Autorem uměleckého návrhu je akademický sochař Štrusa z Prahy.

Nebezpečí

tak zvaných deskovitých lavin se vytvořilo ve všech vysokohorských oblastech Slovenska, především ve žlebech a muldách. Horská služba trvale vyzývá lyžaře, aby se drželi jen na vyznačených lyžařských tratích.

strany. Napsal "aktuální" studii o Sokratovi a uveřejnil ji v zahraničí. Kromě toho se mu vytýkalo, že v korespondenci se svými přáteli v Praze — s filosofy Milanem Machovcem a doktorem Gardavským (oba se stali oběťmi neostalinských čistek) — nabádal k dialogu mezi marxisty a křesťany. Časopis Wochenpresse konečně upozorňuje na to, že se v poslední době konala zatím ne přesně vyčísitelná řada procesů v oblasti boje proti náboženství. Mezi obžalovanými jsou jak katolíci, tak evangelisti duchovní, kteří jsou obviňováni z "ilegální

práce mezi mládeží"; obžaloba míří i proti příslušníkům menších náboženských společenství jako jsou "Svědci Jehovovi". I tady byly vyneseny až čtyřleté tresty na svobodu. Jakékoli přesné informace o politických věznicích — čteme v rakouském časopise — se v Československu od roku 1969 nezveřejňují. Podle spolehlivých pramenů se však počet politických vyšetřovanců včetně těch, co byli v poslední době odsouzeni — pohybuje kolem pěti tisíc. Přičemž se sem nezapočítávají osoby, odsouzené za takzvané "hospodářské" přestupky.

Nad "Světovou literaturou"

Prohlížíme si právě dokončený devatenáctý ročník dvouměsíčníku "Světová literatura". Normalizace a konsolidace byla konečně dovršena a Václav Pekárek, Ladislav Štoll a jiní předáci socialistického realismu z redakční rady a z okruhu spolupracovníků jsou zrali pro další vyznamenání, titul a zalepenou obálku, pověstnou už z doby Antonína Novotného. Z posrpnových ročníků byly dva nouzové a neúplné, další neslané nemastné a rozpačité, ale teď se zase aspoň na první pohled zdá, že "Světová literatura" nese své jméno právem.

Jen poslyšte: americké básničky, alžírská poezie, čtyři současní gruzínští básníci, severská próza, Mexiko, korejské povídky, Panama, Sicílie, Jižní Afrika, arabské literatury, Japonsko. Tohleto přece opravdu je světová literatura, může říci redakce a redakční rada časopisu a pozvednout číše krymského sektu na počest příštího dvacátého jubilejního ročníku. Kdo však má dřívější ročníky pěkně svázané ve své knihovně, nevyhne se ovšem srovnávání. "Světová literatura" vznikla v polovině padesátých let, kdy se mohla po letech zase začít otvírat okna do světa. Jsou to přímé bohatýrské a dnes už legendární ročníky, poznamenané jmény Škvoreckého — Řezáče a mnoha dalších spolupracovníků, kteří z tohoto časopisu udělali za několik let jednu z nejlepších revuí tohoto typu na světě. "Světová literatura" se tehdy nevyhýbala sporným autorům, pobízela k diskuzi, vyvolávala nadšení, provokovala k nesouhlasu. Na možnost, dostat se mezi šťastné předplatitele, bývaly dlouhé čekací lhůty. Nynější "Světová literatura" je pekárkovsky a štollovsky nerozborná, to je kožená a nezáživná, a čtenáři, mezi nimi i já, si ji předplácují ze setrvačnosti, nebo prostě proto, že zapomenou ve stanovené lhůtě

předplatné včas odvolat. Charakteristické pro dnešní stav tohoto časopisu jsou na příklad prózy anglického spisovatele T. O. Beachcrofta, který publikoval své povídky v třicátých letech. Tehdy nebyly u nás přeloženy, patrně proto, že bylo mnoho důležitějších anglických spisovatelů, které k nám bylo třeba uvést. Dnes by zase bylo důležitější přeložit soudobou živou anglickou literaturu, ale do toho se redakci moc nechce. Její autoři ještě žijí a redakce "Světové literatury" by se u nich mohla ještě dočkat různých ideologických a politických překvapení.

Shrňme to zcela krátce: bohatýrské ročníky "Světové literatury" byly jakési literární kvasnice. Posrpnová "Světovka" nám připomíná spíše pytel brambor, uskladněný na zimu do sklepa.

Jaroslav Dresler

Vůně purpury

patří i v Československu mezi symboly Vánoc. Jako jediní v ČSSR ji vyrábějí ve zbraslavském podniku Léčivé rostliny z orientálních pryskyřic myrhy a kadidla dovažených většinou z Egypta a Súdánu, a semletých zbytků léčivých aromatických rostlin, například tymiánu, rozmarýnu, levandule a dalších téměř dvaceti bylin včetně jalovcového vonného dřeva a "pozlačených" plodů koriandru.

Kolébka výroby

prvního kostkového cukru na světě byl v cukrovar v Dačicích na jihovýchodním pomezí Čech. Zde byl v roce 1841 zhotoven první stroj na výrobu cukrových kostek. Měly barvu bílou, ale i různou a měly dvě velikosti. Z Dačic se rozšířila tato praktická novinka do Bavorska, Anglie a pak postupně do celého světa. V dačickém městském muzeu jsou trvale vystaveny modely původního cukrovaru.

Rychlolíhne spisovatelů

Jak jsi se změnila

V diskuzi o začínajících — zvláště dělnických spisovatelích, řekl v třicátých letech Maxim Gorkij: "Mladým dělníkům, kteří směřují k literatuře, musíme pomáhat nepřetržitě, pozorně a s láskou na jejich těžké cestě, ale nesmíme pospíchat, abychom z nich rázem dělali spisovatele." V Československu se nyní naopak pospíchá. "Pro mladé literární adepty se organizují odborné semináře, nejtalentovanější do-

stávají stipendia a mají otevřeny dveře všech nakladatelství", řekla na stanici Hvězda Jitka Pražáková. Mají otevřeny dveře všech nakladatelství, protože desítky starších, skutečných spisovatelů je mají zavřené. Mají je otevřené, protože tiskárny musí něco tisknout a knihkupectví něco prodávat. "Nejlepší školou literatury je život", prohlašovali klasikové. To však potřebuje čas. Režim se domnívá, že dodací lhůty na spisovatele zkrátí v uměleckých líních. Dělník jde na literární školení, přestane být dělníkem, ale nestane se spisovatelem.

Zajímavé poznámky o práci se začínajícími autory napsal nedávno do "Tvorby" Vojtěch Mihálik. Dosud se mu přihlásilo 800 začínajících autorů, z nichž asi 150 poslalo takové příspěvky, že je mohl uveřejnit, a čtyři z nich už vydali své knižní prvotiny. Je to však jiná generace, než

svazáci a mladofrontovní básníci z let po druhé světové válce. Mihálik o nich říká: "Nedokáží pochopit, jak je možné, že po čtvrtstoletí budování nového sociálního pořádku se u nás natolik rozmohlo rodinkaření, protekce a korupce, velkopanské móresy a příživnictví. Nechtějí se smířit s tím, že někteří lidé si mohou dovolit všechno a všechno jim projde, že druzí mohou celé roky rozkrádat socialistické vlastnictví a že často je odhalí jen náhoda, že mnozí vedoucí se ztotožnili se svou funkcí natolik, že přestali být skromní a chovají se k lidem povýšeně a hrubě."

Potud Vojtěch Mihálik v "Tvorbě". Jak vidět, tyto autory přece jen více inspirovuje život než umělá líheň mladé literatury. K stanovisku, s nímž tyto autoři začínají psát své první práce, se první generace komunistických mládežnických spisovatelů, charakterizovaná na příklad jménem Pavla Kohouta anebo také Jana Procházky, musela propracovávat složitými osobními a mravními krizemi, vyvolanými rozporům mezi životem a ideologií.

O tom, co se stane, když začínající slovenští autoři přijdou studovat do Bratislavy, Mihálik referuje: "Od začátku se na ně snaží působit kulturní pravice, poražená sice politicky, ale ještě existující v kuloárech. A její působení je vydatné, protože má mnoho času a formy působení jsou rozmanité od osobního ovlivňování až po výhrůžky, osočování a výsměch." Potud Mihálik. Bud' jak bud' — s mladou literaturou budou potíže.

J. Dresler

Ve vídeňském deníku Die Presse vyšla reportáž: Zlaté město, jak jsi se změnilo — aneb — shledání s předvánoční Prahou. Reportér doprovázel oficiální delegaci města Vídně, která si přišla prohlédnout pražské metro, a která se chtěla seznámit s repovacími různými pražských pamětihodností a vůbec s komunálními problémy města. Reportér vede diváky pražským metrem a popisuje, kolik jeho stavba stála. Pražskou podzemku označuje za poněkud modifikovanou kopii moskevského metra. Velice se mu však líbí moderně upravené stanice a chválí nízkou cenu jízdného. Všimá si různých změn, k nimž došlo od doby před šesti, sedmi lety, kdy byl v Praze naposledy, a dnešní zamlklosti Pražanů. O předvánoční náladě v Praze pak píše:

"Fronty kupujících před obchody s hračkami na Václav-

ském náměstí . . . hrozny lidí ve velkých obchodních domech v centru města. Pražané se v těchto dnech vrhli do předvánočního nákupního ruchu a kupují, kupují . . .

Nekupují však to, po čem touží srdce nebo co dovoluje peněženka, kupují všechno, co je k dostání. Muži i ženy v pracovních oděvech . . . cestou ke stanici tramvaje nebo metra . . . ovládají vnitřní město, které chce za vánočními dekoracemi a světelnými iluminacemi ukrýt šedivost, která dnes ve "zlatém městě" dominuje. Mnozí lidé tvrdí, že šedivost způsobuje popílek, který padá na město z komínů činžáků, ale i průmyslových objektů . . . Mnozí jiní obyvatelé metropole nad Vltavou naproti tomu tvrdí, že ve vzhledu Prahy se obrátil všeobecná situace v zemi, všeobecně známé okolnosti a nálada obyvatelstva . . ."

Keramickou panelárnu

budují pracovníci jindřichohradecké stavební správy Pozemních staveb ve Stojčíně na pelhřimovském okrese. Po dokončení bude její roční kapacita 12.000 krychlových metrů keramických panelů pro bytovou, průmyslovou i zemědělskou výstavbu.

Jára Kohout:

MLUVÍ SÁM SE SEBOU

Okolo mě sedumdesátky jsem čekal, že se mě někdo něco zeptá. Jak se dívám okolo sebe, vidím, že se dělají takové interviewy. Leč nikde nic, tož sám si položím několik otázek . . .

Jak jsem to vydržel do sedumdesátky? Snadno, protože jsem pečlivě na ten rok trénoval 69 roků. Hlavní příčina mé sedumdesátky je to, že jsem se narodil 1904. Devátého prosince.

Měl jsem se dobře? Tuze! Měl jsem kliku! 25 roků denně na jevišti a potom hnedle stejnou dobu u rádia jsem bojoval za lepší zítřek. Při tom jsem se fackoval s dneškem. Mám nějakého nepřítele? Nemám, už jsem je všechny přezil.

Uměl jsem něco, když jsem přišel k divadlu? Neuměl jsem nic a s tím jsem vystačil až do dnes.

Říkalo se o mně v Praze, že jsem umělec? Jo! Pravý opak jest pravdou. Prý jsem až moc živý; Měl jsem v životě štěstí. Já jsem musel opravdu do něčeho šlápnout. Nebo to dělá to, že stále u sebe nosím Zaječí pacičku, kterou na jaře zahrajeme. Mám dojem, že jsem zdravý, mám pěknou rodinu a jsem "bizi". Sem tam filmuji, hraji divadlo, jezdím po Americe a zpívám svoje šlágry jako Kikirikí, Kukačku, Já bych chtěl mít tvé foto. Pacičku, někdy také angličky. Ty písničky jsou kanóny. To jsou superkanóny. To jsou děla. To jsou superděla. Dělam něco pro polěchu? V mém věku se snažím, abych se potěšil vyhnul.

Jak jsem to dělal, že jsem mohl hrát v šedesáti čtyřech filmech? Šikovně! Lidi se

většinou neptají jak jste to dělal. Lidi se mě většinou ptají: Proč jste to dělal? Proč zavírám oči když zpívám? Nemůžu vidět lidi trpět.

Měl jsem boulivý úspěch na světových jevištích? Ano. V Praze — bouře! V Brně — bouře! V Bratislavě — bouře! V New Yorku — bouře! Přeslo. Já prodával deštníky na Fift Aveně.

Sbíráám české sklo? Ano, už mám tři okenní tabulky.

Sportuji? Nyní málo. Chodívám na ryby v East Haddam. Rád tam plavu. Když hraji divadlo, také plavu. Pro zdraví se též koupu ve vaně. Poradili mě, že je dobré koupat se v mlíku. Zkusil jsem to s mlíkem. Ve vaně jsem se 10 minut mlátil tak, že jsem se málem udusil v podmašlí. Od těch dob si raději dávám sprej. Zítra si ji prvně dám bez deštníku. Tělo to žádá.

Přijímám gratulace? Ano! Ba i jeden strážník mě gratuloval — ale ne k narozeninám. Gratuloval mě k tomu, že jsem prolomil zvukovou bariéru v jízdě autem. Jel jsem devadesátkou, ač jsem měl ještě 55 mil za hodinu. Byla pokutička.

Má být toto auto kritika? Ne. Autokritika je, když kritik má auto.

Mohu si gratulovat? Ještě ne. Ale budu si gratulovat, když tento sebeinterview bude v novinách.

MACHINISTS

1st & 2nd SHIFT OPENINGS
FOR EXPERIENCED . . .

HORIZONTAL BORING MILL OPERATORS —
5 inch Bar.

VERTICAL BORING MILL OPERATORS —
48 inch To 200 inch.

ENGINE LATHE OPERATORS —
Swing 24 inch To 120 inch.

Salary Commensurate with Experience.

Excellent Employee Benefits.

FOR INFORMATION CALL

866-2161 bet. 1:30-3:30 p.m.

GENERAL ELECTRIC

6001 Tonnelle Ave., (Rt. 1-9)

North Bergen, N. J.

An Equal Opportunity Employer M/F

ČESKOSLOVENSKÉ SPOLKY V AMERICE, NEJSTARŠÍ BRATRSKÁ PODPŮRNÁ JEDNOTA VE SPOJENÝCH STÁTECH, ZVE VŠECHNY KRAJANY A JEJICH PŘÁTELE, ABY VSTOUPILI DO JEJICH RAD A TÍM ZABEZPEČILI BUDOUCNOST SVÝCH DRAHÝCH.
Č. S. A. POSKYTUJE SVÝM ČLENŮM NÁSLEDUJÍCÍ VÝHODNÁ ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ:

- Doživotní
- Doživotní zaplacené ve stáří 60 roků
- Doživotní zaplacené ve stáří 65 roků
- 9 plánů nadačního pojištění
- Retirement Plan
- Mortgage Redemption Plan
- Family Income Plan
- Prefer i Risk, Whole Life
- Estate Security Plan
- Úrazové pojištění
- Dvojnásobné pojištění — zproštění poplatků nižší poplatky za pojištění pro ženy

PODROBNÉ INFORMACE OCHOTNĚ SDĚLÍ

Rudolf Pešek, 145 87 7th Ave. Whitestone, Frank Vozeh, 18 John St. N. Y. 11357, (212) 767-9746 Little Ferry, N. J. 07643, (201) 641-9016 George Pospishil 24 West End Ave., Westwood, N. J. — 07675 (201) 664-6511 anebo

CZECHOSLOVAK SOCIETY OF AMERICA

2701 South Harlem Avenue, Berwyn, Illinois 60402

OD ROKU 1854 CHRÁNÍ VAŠE RODINY

Nové Valašsko

Ačkoliv jsem si včera večer cestou domů koupil několik německých a anglických novin a časopisů, přece jen jsem se večer nedostal k tomu, abych si je přečetl. Ve schránce na dopisy jsem totiž našel obálku a v ní okresní noviny Nové Valašsko ze Vsetína, které tam vyšly dne 6. listopadu letošního roku. Okres Vsetín, a hlavně Hošťálkovou u Vsetína, považuji za cosi jako svůj druhý domov. Protože na Valašsku žije část mé rodiny z otcovy strany, odložil jsem Spiegel, Stern, Timesy i Newweek, a četl tentokrát výjimečně Nové Valašsko v bláhové naději, že se dočtu něco o tom, jak tam lidé teď žijí a myslí. Moc jsem se však z okresních novin Nové Valašsko nedozvěděl. Na-

první stránce mě zaujal článek s červeně vtištěným titulkem: Zvyšovat kvalitu ideologické práce. Autor píše pod značkou Jav informuje čtenáře o plenárním zasedání okresního výboru komunistické strany ve Vsetíně, které se konalo dne 1. listopadu letošního roku. V poslední větě článku, v níž autor shrnuje výsledky tohoto zasedání, píše: "... bylo doplněno politicko-organizační zajištění dalšího postupu, který jednoznačně zdůrazňuje důležitost společného postupu metodou hlavního článku a plného využití oslav 30. výročí našeho osvobození sovětskou armádou na všech úsecích výchovné, hospodářské i řídicí činnosti." Jestliže jste z této věty také nic nevyčet-

li, nepropadejte trudnomyslnosti. Pod značkou Jav totiž píše soudruh Jaroslav Vávra, nynější šéfredaktor Nového Valašska. Známe jej ještě z doby, kdy ve Valašských Koboukách, když tam ještě sídlil okresní výbor partaje, vykonával funkci tajemníka pro ideologickou práci. Už tehdy byly jeho písemné projevy, kterými v různých oběžnících zaplavoval celý okres, čtením téměř hrůzostrašným. Soudruh Vávra se zřejmě ani na Vysoké škole partajních pavěď český nenaučil. Každý vesnický kantor by šéfredaktoru Nového Valašska za sloh udělil čistou pětku. Dnes mi však nejde o prachmizernou češtinu, které Nové Valašsko bez studu tiskne, ale o metody, jimiž okresní výbor

komunistické strany na Vsetíně hodlá znovu a už poněkudkrát zvýšit ideologickou úroveň práce. Na čtvrté a páté straně Nového Valašska ze 6. listopadu tohoto roku přináší noviny pod rozvlácným a ukecaným titulkem "Od zformování vlastních řad k účinné a systematické masové politické práci mezi pracujícími našeho okresu" části z oficiálních projevů a z diskuse. A jako vždy a všude v současném Československu, propadají i ideologové okresního formátu na Vsetíně do plané a nudné frazeologie, kterou doma nikdo neposlouchá ani nečte.

Když však odhalují nedostatků, tak se řeč místních ideologů na Vsetíně poněkud uvolní, což jen dokazuje, že konkrétní a naléhavá skutečnost, plná obtíží a těžkostí, je přece jen silnější než křečovitý úřední optimi-

smus, který by tak rádi šířili. Značné starosti způsobuje vsetinským partajníkům — jak obyčejnému člověku vysvětlit "skutečnosti, že se nás dotýkají pohyby cen a mnohých důležitých výrobků na světových trzích, že to jsou miliardy, které musíme zaplatit ve srovnání s minulými léty." Jestliže jste poznali, že v uvedeném citátu z okresních novin Nové Valašsko chybí zřejmě dvě slova a že se uveřejnil autor, tedy opět soudruha Vávru, rozpadlo, pak si dovoluji upozornit, že jsem citál jen opsál, nic neopravil, neubral ani nepřidal. Vsetínští ideologové zapomněli dodat, že ty miliardy navíc musí československý spotřebitel zaplatit i Sovětskému svazu, který povytáhl ceny surovin, ač ještě letos zjara propagandisté tvrdili, že třeba zvýšení ceny benzínu nepřipadá u nás v úvahu, jelikož kupujeme ropu u našeho nejvěrnějšího a největšího bratra a spojence. Z článku, který nové Valašsko uveřejnilo, vyplývá, že široce založené ideologické šturmování ztroskotalo, někde se dokonce ani nekonalo. Ve zprávě se uvádí, že v mnohých závodech sice vznikly komise masové politické práce, ale že se dosud nedostaly k tomu, aby rozvinuly agitační kampaně.

Tak je tomu v Gumárnách Zubří, ve Zbrojovce v Jablůnce, ve Sklárnách v Karolíně a všech jednotných zemědělských družstvech. V družstvech to bude s rozvíjením ideologických šturmů asi nejtěžší. Nové Valašsko ze 6. listopadu přináší na první stránce fotografii z jednotného zemědělského družstva v Horní Lidči, kde družstevníci dobývají brambory ze země pomocí motyk. Nedovedu si představit, "s jakým nadšením" by družstevníci z Horní Lidče, unavení celodenní dřinou s motykami, naslouchali ideologickým tirádám partajního funkcionáře.

Protože se komunistům z okresního výboru strany na Vsetíně dosud nepodařilo zformovat vlastní řady a nastoupit do ideologické ofenzivy, přemýšleli na svém zasedání dne 1. listopadu tohoto roku zřejmě o tom, jak tuhle mizerii vylepšit. Aby se všechno na poli ideologického boje co nejdříve, nejpozději však do 30. výročí osvobození zlepšilo, mají být ve všech závodech vsetinského okresu instalovány nejen tabule ctí, ale i pranyře hanby. Bojovým místem je na Vsetínsku i výchova k takzvanému proletářskému internacionalismu, ve školách také není všechno v pořádku, protože ani tam nedokázali aparátčící důsledně uplatnit vedoucí úlohu strany: pokud jde o ateistickou výchovu mas, museli komunisté konstatovat, že též nepokročili. Valaši pořád ještě mnohem víc než jim věří svému katolickému nebo evangelickému Pánu Bohu.

Ota Filip

Večery pod lampou s českou knihou

Čtenářský hlad po dobré české knize trvá. Doma i v cizině. Kdežto doma současná literatura stagnuje, a starší kvalitní věci se vydávat nesmějí, my v emigraci máme v tom ohledu větší štěstí. Také Universum Sokol Publications patří k vydavatelstvím, které jsou sto zájmu čtenářů o dobrou českou knihu vyhovět. Zde je seznam a stručný popis knih; vydaných doposud našim nakladatelstvím:

DEMOKRATICKÝ MANIFEST —

Ferdinand Peroutka. Vyznání víry v demokracii, svobodu a právo na národní sebeurčení. Mužný boj s ideologií komunismu, jehož slabiny jsou zde odhalovány nejpočetnějším mistrem pera. Kniha skutečně hodná tradice českého humanismu.

POČÍTADLO —

Petr Den. Sbírka esejí, zkoumajících vztahy mezi náboženstvím, politikou a matematikou, jež se zároveň snaží dát novou náplň pojmu "demokracie", aby revoluce davů a nových národů, měnící podobu našeho století, nebyla revolucí nihilismu, prosté moci a smrti, nýbrž revolucí míru a života.

VE VLÁDĚ DRUHÉ REPUBLIKY —

dr. L. K. Feierabend. Paměti muže, který spoluřídil osudy národa a státu v tragické pomnichovské době. (Rozebráno).

VE VLÁDĚ PROTEKTORÁTU —

dr. L. K. Feierabend. Pokračování pamětí člena české protektorátní vlády z doby po 15. březnu 1939, obsahující množství zajímavých a významných detailů o tehdejších událostech.

Z VLÁDY DOMA — DO VLÁDY V EXILU —

dr. L. K. Feierabend. Autor zde líčí svůj dobrodružný útěk z Protektorátu přes Maďarsko, Jugoslávii a Francii do Londýna a popisuje zajímavým způsobem poměry v tehdejší exilové vládě presidenta Beneše.

THIS AND THAT —

E. J. Popera. Kdo zná české verše tohoto básníka, jistě sáhne se zvědavostí po jeho první sbírce básní anglických.

KAŽDÁ Z TĚCHTO KNIH PŘEDSTAVUJE TVORBU NAŠICH PŘEDNÍCH SPISOVATELŮ A BÁSNÍKŮ, MIMO SVOU VLAST. ZAKOUPENÍ NĚJÍJÍCÍCH KTERÉ Z NICH OBOHATÍ JISTĚ VAŠI KNIHOVNU

OBJEDNÁVÁM:

Demokratický manifest —	
Ferdinand Peroutka	\$4.00
Počítadlo — Petr Den	2.50
Ve vládě protektorátu —	
dr. L. K. Feierabend	3.00
Z vlády doma — do vlády v exilu —	
dr. L. K. Feierabend	3.00
Ledy se hnuly — V. N. Duben	3.00
Antonín Švehla	3.00

ÚHLEM NA OBLOHU —

Miroslav Rašín. Sbírka cestopisných črt, zejména z Jižní Ameriky, politických i intimních úvah již zemřelého autora, je moderním protestem proti odlidštění a zmechanizování světa.

BEZNADĚJE A NADĚJE —

Karel Valehrach. Kraján, písmák líčí svůj těžký, avšak zkušenostmi bohatý život, v němž křížem — kráčem procestoval všech pět světadílů, s očima otevřenými a se srdcem, které rozumí lidské bídě.

OD A DO Z —

veselé abecední fantazírování-slovy a kresbami — populárního komika Járy Kouta.

VERŠE ZE ZÁSUVKY A VERŠE ZAPOMENUTÉ —

Josef Martínek. Česko-americký novinář a básník tu ve čtyřech částech podává silné básnické obrazy několika svých životních údobí.

HOLOUBEK, KTERÝ SE NA VŠECHNO PTAL —

Josef Martínek. Půvabná dětská knížka veršů s lahodnou češtinou a podivuhodnou fantazií.

SONGS OF THE DESERT —

Josef Martínek. Sbírka anglických básní, které byly otištěny ve více než 40-ti amerických a kanadských časopisech. Autora zde inspirovala zejména velká americká poušť na jihozápadě USA.

LEDY SE HNULY —

V. N. Duben. Kniha nutná pro každého, kdo chce vědět, kdy a jak začaly drobné sopečné výbuchy, které pak, po několika letech, vedly k Pražskému jaru.

Úhlem na oblohu — Miroslav Rašín	2.50
Beznaděje a naděje — Karel Valehrach	2.50
Od A do Z — Jára Kohout	1.50
Verše ze zásuvky a verše zapomenuté —	
Josef Martínek	2.00
Holoubek, který se na všechno ptal —	
Josef Martínek	1.00
Songs of the Desert — Josef Martínek	3.00
This and that — E. J. Popera	2.00
Půlnoční pacient — Egon Hostovský	3.00